

ALMANCA ÖĞRENMEYE YÖNELİK MOTİVASYON ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLAMA, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Yrd. Doç. Dr. Sabahattin ÇAM
Ç. Ü. Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
sabahcam@cu.edu.tr

Doç. Dr. Ergün SERİNDAĞ
Ç. Ü. Eğitim Fakültesi
Alman Dili Eğitimi ABD
eserin@cu.edu.tr

Bahar İŞİGÜZEL
Ç. Ü. Eğitim Fakültesi
Alman Dili Eğitimi ABD
bahar.isiguzel@gmail.com

ÖZET

Çalışmada, Almanca öğrenmeye karşı motivasyonu ölçmek amacıyla hazırlanan Motivasyon Ölçeği'nin (Motivationsfragebogen) Almanca hazırlık sınıfındaki Türk üniversite öğrencileri için Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Faktör analizinin yapıldığı çalışma grubu, 196'sı kız, 76'sı erkek toplam 272 Almanca hazırlık sınıfı öğrencisinden oluşmaktadır. Çeviri geçerliği çalışması 30, ölçüt bağımlı geçerlik çalışması 120 ve test- tekrar test çalışması 60 öğrenci ile yürütülmüştür. Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda araçtaki 39 maddenin 20'sinin her birinde beşer madde olmak üzere dört faktörde toplandığı ve faktörlerin toplam varyansın %43.07'sini açıkladığı bulunmuştur. Faktörler Alman Kültürüne İlgisi, Olumlu Sınıf Ortamı, Sosyal ve Eğitim Olanakları ve Başarı İsteği alt ölçekleri şeklinde adlandırılmıştır. Alt ölçek puanları birbirleriyle .19 ile .40 arasında, toplam puanla .62 ile .76 arasında anlamlı korelasyon değerleri göstermiştir. Araçtan alınan puanların, dönem sonu notları ile beklenen yönde anlamlı ilişkileri bulunmuştur. Ayrıca ölçekten alınan puanlar öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları .67 ile .78 arasında değişmekte, toplam puan için bu değer .82'dir. Test-tekrar test korelasyon katsayıları alt ölçekler ve toplam için .99 olarak bulunmuştur. Bulgular, uyarlaması yapılan Motivasyon Ölçeği'nin Türk kültüründe Almanca öğrenen üniversite öğrencilerinin motivasyonlarını ölçmek için 20 madde ile kullanılabilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Motivasyon Ölçeği, Geçerlik, Güvenirlik, Almanca Yabancı Dil

ZUSAMMENFASSUNG

In diesem Artikel wurde ein Motivationsfragebogen bearbeitet, um die Motivation der türkischen DaF Studenten in der Vorbereitungsklasse herauszubringen. Dafür wurde eine Adaptation-, Validität- und Reliabilitätsarbeit dieses Motivationsfragebogens ins Türkische durchgeführt. An der Faktorenanalyse nahmen 272 DaF Vorbereitungsklassenstudenten teil, davon waren 196 weiblich und 76 männlich. Die Übersetzungsvalidität wurde mit 30, Kriteriumvalidität mit 120 und Follow-up mit 60 Studenten durchgeführt. Nach der Faktorenanalyse sah man, dass nach den Ladungen der 20 von 39 Items sich in vier Faktoren (je 5 Items) konzentrierten. Diese Faktoren erklärte eine Gesamtvarianz von 43.07%. Die Faktoren wurden als Interesse zur deutschen Kultur, positives Lernambiente, Soziale- und Bildungsmöglichkeiten und Erfolgswunsch neue Motivationsdimensionen benannt. Die Korrelationswerte der Dimensionen korrelierten zwischen .19 und .40 und die Gesamtwerte korrelierten

zwischen .62 und .76 signifikant. Wie erwartet, es gab eine signifikante Korrelation zwischen den Ergebnissen der Finalprüfung und dem Gesamtwert der Motivations-Dimensionen. Nach den erhaltenen Punkten vom Messinstruments gab es je nach Geschlecht keine signifikante Differenz. Das Cronbach-Alpha Koeffizient der Dimensionen verändern sich zwischen .67 und .78 und das Gesamtwert zeigt sich als .82. Der Korrelationskoeffizient des Follow-upTests kam für die Motivationsdimensionen einzeln und im Gesamten .99 heraus. Die erhaltenen Befunde zeigen, dass sich diesartige Adaptation mit 20 Items für die türkischen DaF Studenten in der türkischen Kultur als ein Motivationsmessinstrument erweisen könnte.

Schlüsselwörter: Motivationsfragebogen, Validität, Reliabilität, Deutsch als Fremdsprache.

GİRİŞ

Eğitim alanında, öğrenme sürecinde güdülenmişlik durumunun karakteristik özelliklerine bakıldığı zaman motivasyonun işlevsel olarak “kişinin enerjisini yükseltip aktif halinin sürdürülmesi için güçlendirilmesi” olarak görülmektedir (Berelson ve Steiner, 1969, s. 161). Öğrenme sürecindeki başarının büyük bir kısmı öğrenenlerin öğrenme ve başarı ihtiyaçlarının dikkate alınmasıyla ilgili olduğu ve bunların dikkate alınarak “öğreticiler tarafından yapılan eğitimsel etkinlikler” motive etme (güdüleme, isteklendirme) olarak tanımlanır (Schröder, 1992, s. 149). Pedagojik açıdan, öğrenen kişi bir öğrenme ortamında “öğrenme davranışı ile ilgili bireysel olarak bir tutum geliştirerek öğrenme sürecine dahil olup olmayacağına karar verir” (Ipfling, 1974, s. 208). Öğrenme sürecinde tutumlar, bireyi içsel olarak “duygusal, bilgisel ve davranışsal özelliklerin bir karışımı” olarak etkiler (Çetinkanat, 2000, s. 1). Bu noktada motivasyonun özellikle eğitim-öğretim alanında öğrenme sürecindeki başarıya etkisi önem kazanmaktadır.

Motivasyonu oluşturan itici güçler (motiv, kaynak) vardır. Motivasyonu oluşturan bu kaynaklar “harekete geçme sebebi, bir itici güç” olarak nitelendirilir (Wahrig-Burfeind, 2008, s. 248). Yani itici güç “davranış biçimlerini etkin hale getiren ve aynı zamanda da yönlendiren bir faktördür” (Schröder, 1992, s. 149). Çetinkanat’a (2000, s. 9) göre de “motiv, herhangi bir amaç için insanı harekete ya da eyleme geçiren içsel bir durumdur”. Motivasyon ise bu harekete geçme sebeplerinin toplamı olarak görülebilir. Köken olarak motivasyon “hareket ettirme, ilgi uyandırma, etki yapma, teşvik etme anlamlarına gelen Latince “movere” kelimesinden türemiştir” (Kramer, 2006, s. 73). Motivasyon, “kişisel davranışları etkileyen tüm motivlerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır (Heckhausen, 1977, s. 175). Drosdowski (1996, s. 505) ise, motivasyonu “bireyin davranışlarını belirleyen nedenler” olarak tanımlamaktadır. Yani, bireyin herhangi bir hedefe ulaşmayı istemesindeki içsel sürecin nedeni olarak motivasyon davranışa neden olur ve bireyi harekete geçiren bir güç olarak davranışı belirler.

Her alanda olduğu gibi motivasyon, yabancı dil eğitimi alanında da yabancı dilin öğrenilmesi sürecinde “başarının anahtarı” olarak nitelendirilmektedir (Brown, 1980; akt. Apeltauer, 1997, s. 111). Bu bağlamda “başarılı olmaları için bireylerin güçlü

şekilde güdülenmeleri“ gerekmektedir (Çetinkanat, 2000, s. 9).Yüksek bir motivasyonun yabancı dil öğrenme başarısına etkisi olup olmadığı konusunda yapılan araştırmalarda motivasyon ile başarıya ulaşma arasında olumlu bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur (Hakuta, 1987; Shehan, 1989; akt. Apeltauer, 1997). Bu kadar önemli bir yere sahip olan motivasyon yukarıda da tanımlandığı gibi aslında “belli bir davranış için kişinin hazır olma durumudur“ (Wahrig-Burfeind, 2008, s. 248). Yabancı dili öğretme sürecinde sürekli ifade edilen “motive etmek” kavramı kişinin o dili öğrenirken “harekete geçmesi, isteklendirilmesi ve teşvik edilmesi” olarak eylem haline dönüşür (Wahrig-Burfeind, 2008, s. 248). Kısacası öğrenen kişinin ilgisinin öğrendiği yabancı dile çekilerek yabancı dile karşı dikkat ve hedefe yönelik davranışları yoğunlaştırma eylemidir (Berelson und Steiner, 1969).

Yabancı dili öğrenen bir kişinin o dili öğrenirken veya öğrenmeden önce nasıl bir tutum sergilediği yani onu motive edecek olan “harekete geçme” kaynağının ne olduğunu bilmek o dersi veren öğretici için kuşkusuz çok önemlidir. Motivasyon kavramı özellikle yabancı dili öğrenmeye başlarken çok önemlidir. Kullmann ve Seidel (2000) motivasyonun başlangıçta öğrenen için gerekli olan güç ve enerjiyi sağladığını ve motivasyonsuz hiçbir öğrenme sürecinin beklenen hedefe ulaşamayacağını belirtmişlerdir. Motivasyon ile öğrenme performansı arasında döngüsel bir ilişki vardır. Schumann (2004, s. 264), güçlü bir motivasyon ile öğrenme süreci arasındaki döngüyü şöyle açıklamaktadır: “*Pozitif duygular (motivasyon), bilişsel süreci olumlu yönde etkiler; bilişsel süreç yeni bilgiye ulaştırır; öğrenilen yeni bilgi de, pozitif duyguları (motivasyon) güçlendirir*”.

Bilginin işleme sürecinde başarı açısından motivasyon ile bellek faaliyetleri birbirinden ayrı düşünülemezler kavramlardır. Müller (1995), duygusal filtre hipotezinde, motivasyon ve tutumun yabancı dil öğreniminde önemli bir yere sahip olduğunu belirtmiştir. Bu hipoteze göre de sosyo-duygusal faktörler (motivasyon ve tutum) ve dilsel-bilişsel değişkenler (dil yeteneği ve yabancı dilde ulaşılmış yeterlik düzeyi) arasında bir ilişki vardır. Motivasyon, yabancı dili öğrenmenin güçlü bir koşulu olarak uygun öğrenme ortamı ile hedef dile kolay bir geçiş ve bunun sürdürülmesi ile uzun vadeli öğrenme başarısının garantisi olarak görülmektedir.

Motivasyon araştırmaları 80’li yıllarda öncelikle “tutum” faktörünün araştırmasıyla başlamış, ancak daha sonra bağımsız bir kavram olarak geliştirilmiş ve sayısız yeni bileşenleri ile yoğun bir tartışma sürecine girmiştir (Riemer, 1997, s. 7). Araştırma sürecinde tartışma Gardner’ın motivasyonu araçsal ve bütünsel motivasyon olarak iki faktöre ayırmasıyla başlamış ve bu yönde yoğun araştırmalar sürdürülmüştür. Ancak yabancı dilin öğrenilmesi bağlamında motivasyon kavramının açıklanması için bu iki yön yetersiz kalmıştır. Araçsal ve bütünsel motivasyon eğiliminden vazgeçmeden 90’lı ve 2000’li yıllarda da artan motivasyon faktörleriyle araştırmalar yoğun olarak sürdürülüp halen tartışılmaktadır (Schlak, Banze, Haida, Kilinc, Kirchner und Yılmaz, 2002).

Motivasyon araştırmalarına bakıldığında yabancı dil alanı için en çok tartışılan 13 motivasyon kaynağının (motiv) olduğu görülmektedir. Yabancı dil olarak

Almancanın öğrenilmesi için motivasyon kaynakları aşağıdaki gibi açıklanmaktadır (Schlak, et. al. 2002, s. 8-10):

-İçsel motivasyon: Bu motif yabancı dili öğrenenin içsel olarak o yabancı dili öğrenmeyi istemesiyle oluşur. Örneğin, *Almanca öğrenmek beni mutlu ettiğinden.*

-Dışsal motivasyon: Bu motif yabancı dili öğrenenin dışsal sebeplerle örn; sınavlar ve sınav puanları motive olmasıyla oluşur. Örneğin, *Almanca dersinden iyi bir nota/yüksek bir puana ihtiyacım olduğundan.*

- Araçsal motivasyon: Yabancı dili öğrenenin o dili pragmatik, kendince işe yararlık ve belli hedefler için araç olma nedenlerle öğrenmesi koşuluyla oluşur. Örneğin, *maddi getirisi iyi bir mesleğe sahip olabilmek için.*

-Bütünsel motivasyon: Burada öğrenen öğrendiği yabancı dilin kültürüne, ülkesine, insanlarına ilgi duyar ve söz konusu dili bütünsel olarak öğrenir. Örneğin, *Alman dili ve kültürü ilgimi çektiği için.*

-Seyahat yönelimi: İsminden anlaşıldığı üzere burada öğrenenin öğrendiği hedef dilin konuşulduğu ülkelere seyahat fikirlerinin onu güdülemesidir. Örneğin, *Almanca konuşulan ülkeleri sık sık ziyaret ettiğimden/ etmeyi istediğimden.*

-Arkadaşlık yönelimi: Bu boyutta öğrenen hedef yabancı dili konuşan ülkelerdeki insanlarla bağlantı kurma ve söz konusu dili geliştirmek için yabancı dili bir bağlantı noktası olarak görmektedir. Örneğin, *Alman arkadaşlarım olduğu için.*

-Bilgi yönelimi: Bu bağlamda öğrenen yabancı dil bilgisiyle kabul görmeyi hatta beğenilmeyi istemektedir. Bu yolla daha kültürlü görünmeyi amaçlamaktadır. Örneğin, *Almanca bilgilerimle çevremde takdir edildiğimden.*

-Grup-sınıf içi ilişki: Burada öğrenen yabancı dil öğrenme grubu hakkındaki olumlu düşüncelerle motive olmaktadır. Örneğin, *sınıfımdaki arkadaşlarımla iyi anlaştığımdan.*

- Öz yeterlilik: Öğrenenin kendi yabancı dili öğrenme sürecinde bireysel başarısı ve yeteneği ile ilgili düşüncesini bu boyutu oluşturur. Örneğin, *Almanca kelimeleri kolay öğrenip aklımda tutabildiğimden.*

-Başarı ihtiyacı: Genel olarak yabancı dili öğrenme sürecinde öğrenenin başarılı olmaya odaklanmasıyla ortaya çıkan bir güdülenme şeklidir. Örneğin, *Almanca sınıfımdaki diğer arkadaşlarımdan daha iyi olmak istediğimden.*

- İlgi: İlgi boyutu içsel motivasyona benzeyen, her bireyde olan bir şeyleri öğrenmek için ortaya çıkan doğal merak durumunu anlatır. Örneğin, *Almanca derslerinde ilginç konulara değindiğimiz için.*

-Önem: Öğrenen ancak ders içeriğinin kendisine kişisel olarak önemli ve gerekli olduğunu fark ettiğinde bu boyut ortaya çıkar. Örneğin, *önem verdiğim birçok şeyi Almanca dersinde öğrenebildiğimden.*

-Başarıyla beğenilme: Bu boyutta yabancı dili öğrenme sürecinde öğrenenin öğreticinin gözünde başarısıyla beğenilmek ve iyi bir izlenim bırakmak amacıyla öğrenmeye istekli olur. Örneğin, *Almanca öğretmenimin benden memnun olmasını istediğimden.*

Yabancı dil öğretim sürecinde sürekli dile getirilen, eksikliğinden söz edilen ve başarıya önemli ölçüde katkı sağladığı bilinen motivasyon faktörünün içsel gücü yansıtan karmaşık bir kavram olarak öğretme sürecinde hangi boyutta ve nitelikte olduğunun belirlenmesi önemlidir. Ancak bu öneme rağmen, Türk kültüründe üniversite

öğrencilerinin Almanca öğrenmeye yönelik motivasyonunu ölçmeyi hedefleyen bir aracın olmadığı görülmektedir. Bu alandaki eksikliği gidermek için Schlak, et. al. (2002) tarafından geliştirilen Motivasyon Ölçeği'nin (Motivationsfragebogen) Almanca öğrenen Türk öğrencilerin motivasyonlarını ölçebilmek için Türkçeye kazandırılması hedeflenmiştir. Bu aracın seçilme nedeni özellikle motivasyon araştırmalarında yabancı dil öğretimi alanının kapsamındaki tartışılan tüm motivasyon kaynaklarını içermesidir. Araç yukarıda açıklanan 13 motivasyon kaynağını ilişkin maddelerden oluşmaktadır. Ölçme aracı, Erasmus programıyla Almanya'da bulunan ve Almanca dil kursuna devam eden üniversite öğrencileri için geliştirilmiştir. Yazarlar, aracın faktör yapısını ortaya çıkarmayı hedeflemekle birlikte sadece kapsam ve kuramsal geçerliğine ilişkin kanıtlar elde etmişlerdir. Aracın, istatistiksel olarak yapı geçerliği ve ölçüt geçerliğine ilişkin kanıtlarının olmaması kullanım açısından önemli sınırlılıklar oluşturmaktadır. Böylece çalışmada Almanca öğrenmeye ilişkin Motivasyon Ölçeği'nin (Motivationsfragebogen), bir ölçek olarak değerlendirildiğinde faktör yapısı, ölçüt bağımlı geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili psikometrik özellikleri incelenmiştir.

YÖNTEM

Bu çalışma, Almanya'da bulunan, Erasmus programı öğrencilerinin Almanca öğrenmeye karşı motivasyonlarını ölçmek amacıyla hazırlanan Motivasyon Ölçeği'nin (Motivationsfragebogen) Almanca hazırlık sınıfında bulunan üniversite öğrencileri için uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmada aracın yapı geçerliğinin incelendiği çalışma grubu, 2008–2009 öğretim yılında Selçuk Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu Almanca hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Grupta 196'sı kız (%72.2) ve 76'sı (%27.9) erkek olmak üzere toplam 272 öğrenci yer almıştır. Öğrencilerin yaşları 17 ile 25 arasında değişmektedir ($\bar{X}=19.47$; $ss= 1.47$). Çeviri geçerliği çalışması 30 Almanca programı son sınıf öğrencisiyle, ölçüt bağımlı geçerlik çalışması 120 hazırlık sınıfı öğrencisiyle, ölçeğin güvenilirliği için ise yapılan test- tekrar test çalışması 60 hazırlık sınıfı öğrencisiyle yürütülmüştür.

Ölçme Aracı

Ölçeğin uyarlama çalışması için, öncelikle araçla ilgili makalenin ilk yazarından gerekli izin alınmıştır. Orijinalinde Almanca olan anket mevcut olan belli başlı çalışmaların ortaya koyduğu motivasyon anketlerinden alınan maddelerden ve ayrıca bunların dışında yeniden yazılmış olan maddelerin eklenmesiyle (her motif için 3 madde olmak üzere toplamda 39 madde) oluşturulmuştur (Schlak, et. al. 2002). Maddelerin “Tamamen katılmıyorum” (1) ile “Tamamen katılıyorum” (5) arasında değişen beşli yanıt seçenekleri mevcuttur. Maddeler orijinal dilden üç uzman tarafından ayrı ayrı Türkçeye çevrilmiş ve üç çeviri metni incelenerek tek bir metin haline getirilmiştir. Bu metnin de dil geçerliğine sahip olduğu görülmüştür (İlgili sonuçlar çalışmanın “bulgular” bölümünde verilmiştir). Böylece aracın Türkçe deneme formu uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama işlemi 2008-2009 öğretim yılı güz döneminde grup halinde sınıf ortamında gerçekleştirilmiştir. Uygulamanın yapılacağı gruplarda veri toplama işleminin gerçekleştiği günlerde derse gelen öğrencilere çalışmanın amacı ve yönerge açıklanarak araç uygulanmıştır. Toplanan veriler SPSS 11.5 programıyla analiz edilmiştir. Analizlerde Açıklayıcı Faktör Analizi, basit doğrusal korelasyon, t testi ve Cronbach alfa teknikleri kullanılmıştır. Faktör analizi sonucunda madde seçimi ve maddelerin hangi faktörde yer alacaklarına yönelik kararın verilmesinde şu iki ölçüt benimsenmiştir: Bir maddenin faktör yükü değerinin en düşük .40 olması ve birden çok faktöre yüklenen maddelerin iki faktör yükü arasında .20 değer farkı olması. İstatistiksel sonuçların yorumlanmasında anlamlılık düzeyi .05 olarak ölçüt alınmıştır.

BULGULAR

Geçerlik Çalışmaları

Ölçeğin geçerlik çalışmasında çeviri, yapı ve ölçüt bağıntılı geçerliği incelenmiş ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Çeviri Geçerliği: Ölçeğin çeviri geçerliği için Almanca formu ve Türkçe formu Almanca Öğretmenliği programında 7. dönemde öğrenim gören 30 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilerin iki formdaki maddelere verdikleri yanıtlar arasındaki korelasyonlara bakılmış ve değerlerin .37 ile 1.00 arasında değiştiği bulunmuştur ($p < .05$). Toplam puanlar için elde edilen değer ise .99'dur. İki formdan elde edilen toplam puan ortalamaları arasında da anlamlı farklılık görülmemiştir ($t = 0.86$; $p > .05$).

Yapı Geçerliği: Ölçeğin faktör yapısını belirlemek için Temel Bileşenler Analizi benimsenerek Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Örneklem yeterlilik katsayısı (KMO) değerinin .85 olduğu ($\chi^2 = 428.93$; $p < 0.0001$) ve maddelerin ortak varyans değerlerinin de .51 ile .77 arasında değiştiği görülmüştür. Faktör analizi sonucunda öz değeri 1.00'den yüksek olan ve varyansın %62.58'ini açıklayan 10 faktörlü bir çözüme ulaşılmıştır. Faktörlerin öz değerlere göre grafiği (scree plot) incelendiğinde yapının dört faktörlü olarak incelenmesinin uygun olacağı görülmüştür. Çünkü 4. faktörden sonra önemli kabul edilecek kırılmanın olduğu ve 5. faktörün öz değeri (1.56) ile 10. faktörün öz değeri (1.03) arasındaki farkın oldukça küçük olduğu gözlenmiştir. Faktörlerin öz değerleri incelendiğinde öz değeri 2.00'dan daha yüksek olan dört faktör olduğu ve bu faktörlerin toplam varyansın % 43.07'sini açıkladığı görülmüştür.

Bu değerlerden hareketle maddeler varimaks döndürme tekniğiyle dört faktörle sınırlandırılmış olarak çözümlenmiştir. Sonuçta maddelerin faktör yüklerine yönelik değerler incelendiğinde, 39 maddeden 24'ünün dört faktöre belirlenen ölçütlere (en düşük .40 faktör yükü ve iki faktör yükü arasındaki farkın değeri en az .20 olması) uygun biçimde yüklendiği görülmüştür. Ancak birinci faktöre yüklenen maddelerden ikisinin (13. ve 35. maddeler) ve üçüncü faktöre yüklenen maddelerden de ikisinin (9. ve 18. maddeler) içeriklerinin, ilgili faktördeki maddelerin içerikleriyle uyumadığından araçtan çıkarılmıştır. Böylece aracın, her birinde beş madde olmak üzere dört faktörlü bir yapıdan oluştuğu görülmüştür. Faktör analizi sonucunda elde

edilen değerler ve her bir maddenin yer aldığı faktördeki maddelerin toplam puanıyla olan korelasyon değerleri Tablo 1’de verilmiştir.

Faktörlere toplanan maddelerin içeriğine bakılarak her bir faktörün bir alt ölçek şeklinde adlandırılacağı görülmüştür. Birinci faktördeki maddelerin Alman dili ve kültürünü tanıma ve öğrenme isteğiyle ilgili maddeler olduğu görülmüş ve bu faktör “Alman Kültürüne İlgili” alt ölçeği olarak adlandırılmıştır. İkinci faktördeki maddeler ise sınıf arkadaşları ve Almanca öğretmeni ile olan olumlu ilişkilerle ilgili olduğundan bu faktör “Olumlu Sınıf Ortamı” alt ölçeği şeklinde isimlendirilmiştir. Üçüncü faktörde Alman dilini öğrenmenin kişi için sağlayacağı sosyal ve eğitim olanaklarıyla ilgili maddeler toplanmış olduğundan bu faktöre “Sosyal ve Eğitim Olanakları” adı verilmiştir. Dördüncü faktördeki maddelerin ise öğrencilerin doğrudan yüksek başarılarıyla ilgili içeriği yansıttığından bu faktör de “Başarı İsteği” alt ölçeği olarak adlandırılmıştır.

Tablo 1: Maddelerin Faktör Yüğü ve Madde- Alt Ölçek Korelasyon Değerleri

Madde No	Faktör I	Faktör II	Faktör III	Faktör IV	r**
27	.71	.15		.13	.68
34	.68	.21	.20		.62
7	.67	.14	.14	.19	.52
17	.53	.25	.24		.49
2	.50	.16			.50
26	.18	.77			.67
38	.16	.74			.60
19	.14	.72		.16	.62
3	.19	.52	.13	.12	.39
21		.42			.31
10	.10		.70	-.12	.49
4		.13	.66		.43
31	.10		.63	.25	.48
39	.25	.14	.62		.59
20	.18	.18	.53	.13	.48
30		.21	.17	.60	.38
14	.20		.23	.60	.40
25		.23		.58	.50
11				.58	.41
32	-.26	.30		.57	.43
Öz değer	9.41 (5.08)*	2.73 (4.35)	2.53 (3.81)	2.12 (3.56)	

Açk.	24.13	6.99 (11.15)	6.50 (9.77)	5.44 (9.13)
Varyans	(13.02)			
Toplam	24.13	31.12 (24.17)	37.62 (33.93)	43.07 (43.07)
	(13.02)			

* Parantez içindeki değerler dik döndürme sonucundaki değerlerdir. ** p< 0.01

Alt ölçek puanlarının birbirleriyle ve toplam puanla olan ilişkilere bakılmış ve elde edilen değerler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Alt Ölçek Puanlarının Birbirleri Ve Toplam Puanla Olan Korelasyon Değerleri

Alt Ölçekler		AKİ	OSO	SEO	Bİ
Alman Kültürüne İlgisi	(AKİ)	----			
Olumlu Sınıf Ortamı	(OSO)	.40**	----		
Sosyal ve Eğitim Olanakları	(SEO)	.40**	.25**	----	
Başarı İsteği	(Bİ)	.25**	.28**	.19**	----
Toplam		.76**	.70**	.66**	.62**

**p<.01 n=120

Alt ölçek puanlarının birbirleriyle olan ilişkilerine bakıldığında korelasyon değerlerinin .19 ile .40 arasında değiştiği görülmektedir. Alt ölçek puanlarının toplam puanla korelasyon katsayıları ise .62 ile .76 arasında değişmektedir.

Ölçüt Bağlı Geçerlik: Dil öğrenmenin motivasyonla ilişkili olacağı görüşü doğrultusunda Almanca hazırlık sınıfındaki öğrencilerin, aracın alt ölçek ve toplam puanlarıyla dönem sonu başarı puanları arasındaki ilişkilere bakılmıştır (N=120). Sonuçta dönem sonu başarı notunun Alman Kültürüne İlgisi (r=.28), Başarı İsteği (r=.29) ve toplam puanla (r=.27) olumlu yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkiler göstermiştir (p<.01). Ancak, Olumlu Sınıf Ortamı (r=.17) ve Sosyal ve Eğitim Olanakları (r=-.02) için hesaplanan ilişki katsayıları anlamlı değildir (p>0.05).

Aracın toplam ve alt ölçek puanlarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermemesi geçerlik için önemli kanıtlardan biridir. Böylece ölçekten elde edilen puanların cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve elde edilen değerler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Ölçekten Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Alt Ölçekler	Kız (n=196)		Erkek (n=76)		t Değeri
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	
Alman Kültürüne İlgisi	14.11	4.71	13.33	4.98	1.21
Olumlu Sınıf Ortamı	12.77	4.47	13.37	4.78	0.97
Sosyal ve Eğitim Olanakları	12.59	4.29	13.50	5.01	1.50
Başarı İsteği	17.25	4.78	16.67	4.17	0.93
Toplam	56.72	12.61	56.87	12.92	0.09

Tabloda görüldüğü gibi cinsiyete göre puan ortalamaları farkı için elde edilen t değerleri 0.09 ile 1.50 arasında değişmektedir ($p>0.05$). Bu değerler ölçeğin toplam ve alt ölçek puanlarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklı olmadığını göstermektedir.

Güvenirlilik Çalışması

Ölçeğin toplam puan ve alt ölçek puanlarının güvenirliliği iç tutarlık ve test tekrar test katsayıları bulunarak incelenmiştir. Faktör analizi çalışmasının yapıldığı verilerden (N=272) elde edilen Cronbach Alfa katsayılarının Alman Kültürüne İlgili için .78, Olumlu Sınıf Ortamı için .75, Sosyal ve Eğitim Olanakları için .73, Başarı İsteği alt ölçeği için .67 ve toplam puan için .82 olduğu saptanmıştır. Altı hafta ara ile ölçeğin 60 öğrenciye tekrar uygulanması ile elde edilen test -tekrar test katsayıları alt ölçekler ve toplam puan için .99'dur.

YORUM ve TARTIŞMA

Ölçeğin denemelik formu için çeviri geçerliliği çalışmasında Almanca formu ve Türkçe formundan elde edilen veriler arasındaki korelasyonların .37 ile 1.00 arasında değiştiği görülmüştür; toplam puan için bu değer .99'dur. İki formdan elde edilen toplam puanlar arasında da anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. Bu bulgu, aracın Türkçe denemelik formundaki ifadelerin orijinal formdaki ifadelerle eşdeğer olduğunu göstermektedir.

Yapılan AFA çalışmasında 39 maddenin varyansın %62.58'ini açıklayan ve öz değeri 1.00'dan büyük 10 faktörde toplandığı bulunmuştur. Faktörlerin öz değer dağılımlarının incelenmesi sonucunda dört faktörlü bir çözümlemeye gidilmiş ve sonuçta toplam 20 maddeyle dört faktörlü basit ve kararlı bir yapıya ulaşılmıştır. Dört faktörün toplam varyansın %43.07'sini açıkladığı bulunmuştur. Çok boyutlu ölçme araçlarında toplam varyansın 2/3'ünü açıklayan faktörlerin dikkate alınması beklenir. Ancak, davranış bilimleri alanında belirlenen bu orana yaklaşmak uygulamada oldukça güçtür (Büyüköztürk, 2002). Bu çalışmada ulaşılan değer belirlenen bu ölçütün altında olmakla birlikte kabul edilebilir bir değerdir. Böylece faktör analizi sonuçları, aracın yapı geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca alt ölçek puanları arasında .19 ile .40 arasında ve alt ölçek puanları ile ölçeğin toplam puanı arasında .62 ile .76 arasında olumlu yönde anlamlı ilişkilerin olması aracın yapı geçerliği için önemli kanıtlardır.

Faktör analizi sonucunda ulaşılan dört faktörlü yapıda Schlak ve arkadaşlarının (2002) motivasyon kaynağı olarak gördükleri 13 faktörden de maddelerin olduğu görülmektedir. Bu sonuç, aracın istatistiksel olarak tanımlanan yapı geçerliğinin, kuramsal geçerlikle paralel olduğunu göstermektedir. Genel olarak motivasyon içsel ve dışsal motivasyon olarak iki türde incelenmektedir (Correll, 1983). Çalışmada aracın ulaşılan faktör yapısı bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde Başarı İsteği ve Alman Kültürüne İlgili olarak tanımlanan alt ölçekler içsel motivasyon; Olumlu Sınıf Ortamı ve Sosyal ve Eğitim Olanakları biçiminde isimlendirilen alt ölçekler ise dışsal motivasyon temelli boyutlar olduğu söylenebilir.

Akademik başarıyı etkileyen bir çok faktör olmakla birlikte başarıyı etkileyen önemli faktörlerden biri öğrenilecek konu veya derse yönelik motivasyon olduğu kabul edilen yaygın bir görüştür. Buradan hareketle ölçeğin alt ölçek ve toplam puanları ile

öğrencilerin dönem sonu başarı puanları arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Dönem sonu notlarının ölçekten alınan toplam puan, Alman Kültürüne İlgili ve Başarı İsteği alt ölçek puanlarıyla olumlu yönde anlamlı ilişkileri gözlenmiştir. Olumlu Sınıf Ortamı alt ölçeği puanlarıyla ise, anlamlı olmamakla birlikte beklenen yönde ilişki gözlenmiştir. Bu bulgu da aracın ölçüt geçerliğine önemli kanıtlar teşkil etmektedir.

Çalışmada ölçekten elde edilen puanların cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu da ölçek puanlarının öğrencilerin cinsiyetleriyle ilişkili olmadığını göstermektedir. Ancak çalışma grubunda yer alan kız öğrencilerin sayısı, erkek öğrencilerin sayısından yaklaşık üç katı kadardır. Burada bir yanlılık varmış gibi görünse de, çalışma grubundaki bu dağılım Almanca hazırlık grubundaki öğrencilerin cinsiyete göre dağılımını yansıtmaktadır.

Bir ölçme aracının güvenilirliği için elde edilen katsayı değerlerinin $\geq .70$ olması öngörülmektedir (Tavşancıl, 2002). Uyarlaması yapılan aracın alt ölçek puanları için elde edilen Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları .67 ile .78 arasında değiştiği, toplam puan için ise değer .82 olduğu bulunmuştur. Test- tekrar test devamlılık katsayılarının da alt ölçekler ve toplam puan için .99 olduğu gözlenmiştir. Güvenirlik çalışmalarından elde edilen değerler, aracın Almanca öğrenmeye yönelik motivasyonu güvenilir biçimde ölçebileceğini göstermektedir.

Aracın yapı geçerliği bu çalışmada sadece Açıklayıcı Faktör Analizi ile incelenmiştir. Başka bir çalışmada, Doğrulayıcı Faktör Analizi ile aracın yapı geçerliği için kanıtlar elde edilmesine gereksinim vardır. Ayrıca aracın, araştırma amacıyla başka örneklerde kullanılması durumunda tekrar psikometrik özelliklerinin incelenmesine özen gösterilmelidir.

Uyarlama çalışmasından elde edilen sonuçlar, aracın 20 madde ile Almanca hazırlık sınıflarındaki üniversite öğrencilerinin Almanca öğrenmeye yönelik motivasyonlarını ölçmede kullanılabilecek psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Apeltauer, E. (1997), *Grundlagen des Erst-und Fremdsprachenerwerbs. Eine Einführung*, Fernstudieneinheit 15, Langenscheidt, Kassel.
- Berelson, B. und Steiner, A.G. (1969), *Menschliches Verhalten*, Band I:Forschungsmet Individuelle Aspekte, Beltz Verlag, Berlin.
- Büyüköztürk, Ş. (2002), *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı*, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Correll, W. (1983), *Lernpsychologie*, (17. Auflage), Ludwig Auer, Donauwörth.
- Çetinkanat, A.C. (2000), *Örgütlerde Güdülenme ve İş Doyumu*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Drosdowski, G. (1996), "Duden. Die deutsche Rechtschreibung". *Das Standardwerk zu allen Fragen der Rechtschreibung*, (in) Wissenschaftler Rat der Dudenredak (Hrsg.), Motivation, Bibliographisches Institut & F. A. Brockhaus AG, Mannheim.
- Edelmann, W. (1988), *Suggestopädie\ Superlearning- Ganzheitliches Lernen- das Lernen der Zukunft?*, R. Asanger Verlag, Heidelberg.

- Heckhausen, H. (1977), Motivation: Kognitionspsychologische Aufspaltung eines summarischen Konstruktes. *Psychologische Rundschau*, 28, 175-189.
- Ipfling, H.J. (1974), *Grundbegriffe der pädagogischen Fachsprache*, Ehrenwirth, München.
- Klix, F. (1999), "Gedächtnis" (in; Asanger, R.; Wenninger, G.), *Handwörterbuch Psychologie*, Beltz Verlag, 213-219, Weinheim.
- Kramer, U. (2006), *Lebenserfolg visionär organisiert .Management für mein Leben, meine Familie, mein Unternehmen, unsere Zukunft*, Verlag Peter Jentschura, Münster.
- Kullmann, H.M. und Seidel, E. (2000), *Lernen und Gedächtnis im Erwachsenenalter*, W.Bertelsmann Verlag, Bielefeld.
- Müller, K. (1995), *Spracherwerb und Sprachvergessen*, Eichstätter Hochschulreden 96, Friedrich Pustet, Regensburg
- Riemer, C. (1997), *Individuelle Unterschiede im Fremdsprachenerwerb: Eine Longitudinalstudie über die Wechselwirksamkeit ausgewählter Einflussfaktoren*, Schneider Hohengehren, Baltmannsweiler.
- Schlak, T. Banze, K., Haida, J., Kilinc, T., Kirchner, K. Und Yilmaz, T. (2002), Die Motivation von DaF-Lernenden an Sprachlehrinstitutionen im Bielefelder Raum: Projektbeschreibung und erste Ergebnisse [Online], 7(2), 23 pp. http://www.spz.tudarmstadt.de/projekt_ejournal/jg_07_2/beitrag/schlak1.htm.
- Schumann, A. (2004), „Zur Förderung der Motivation im Französischunterricht durch Inhaltsorientierung,“ (in) Börner, W. & Vogel, K. (2004), *Emotion und Kognition im Fremdsprachenunterricht*, Gunter Narr Verlag, Tübingen.
- Schröder, H. (1992), *Grundbegriffe der Pädagogischen Psychologie: Von "Abnormalität" bis "Zugpferd-Effekt"*, Arndt Verlag, München.
- Tavşancıl, E. (2002), *Tutumların Ölçülmesi Ve SPSS İle Veri Analizi*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Wahrig- Burfeind, R. (2008), *Schüler Wahrig, Fremdwörterlexikon*, Wissen Media Verlag, München.